

Praktijkrichtlijn Aquo Domeintabellen algemeen

Auteur: Maria Rosendal

Publicatiedatum: 10 december 2021

Versie: 4.4

Documentbeheer

Wijzigingshistorie

Datum	Versie	Auteur	Wijziging
2007-10-15	0.1c	H-J. Lekkerkerk	Eerste versie
2008-07-07	1.0	Hinne Reitsma	Commentaar review verwerkt.
2009-06-30	2.0.0	Hinne Reitsma / Marga Bogaart	Definitief gemaakt.
2015-02-20	3.0.0	Huibert-Jan Lekkerkerk	Herschrijven naar aanbevelingen en eisen.
2015-05-01	3.0.1	Sylvia van Kuijk	Wijzigingen accepteren of negeren.
2016-03-21	4.0	Maria Rosendal	Tabelspecifieke onderdelen verwijderd.
2016-06-14	4.1	Hinne Reitsma	Regels opgenomen m.b.t. niet hergebruiken van ID's en codes van historische domeinwaarden.
2017-07-11	4.2	Marga Bogaart	Aanpassingen n.a.v. Incident 1706-0111
2017-11-13	4.3	Maria Rosendal	Bijlage toegevoegd met coderingsregels voor domeintabel Waterketen_functienaam (goedgekeurd door expertgroep afvalwaterketen 11 oktober 2017)
2018-03-06	4.3.1	Stephany de Maaijer	Ontbrekende paginanummering toegevoegd en verwijzing gecorrigeerd
2021-12-31	4.4	Marga Bogaart	<p>Toevoeging regel 69 n.a.v. buitenlandse namen.</p> <p>Aanpassen naar nieuwe Aquo omgeving, de Aquo-wiki.</p> <p>De tabelvorm waarin de regelnummers vervangen</p>

Review

Datum	Versie	Reviewer	Functie
2008-06-30	0.92	Jacolie Eijer	Programmamanager ID'sW
2009-07-09	2.00	Huibert-Jan Lekkerkerk	Sr. Projectleider standaarden ID'sW
2016-03-30	4.0	Huibert-Jan Lekkerkerk	Informatiemanager IHW

Datum	Versie	Reviewer	Functie
2017-07-24	4.2	Sylvia van Kuijck	Teamleider B&O Aquo
2017-11-14	4.3	Sylvia van Kuijck	Teamleider B&O Aquo
2021-10-01	4.4	Aquo-team	medewerkers

Controle en vrijgave

Datum	Versie	Controleur	Functie
	1.0	Jacolien Eijer	Programmamanager IDsW
2016-04-11	4.0	Boris Everwijn	Programmamanager IHW
2021-12-10	4.4	Stephany de Maaijer	Wijzigingscoördinator Aquo-standaard

NB: De inhoudelijk / wezenlijke aanpassingen in dit document zijn groen gemarkeerde t.o.v. de voorlaatste versie

Literatuurbronnen

1. www.aquo.nl.

Inhoud

1	Inleiding	5
1.1	Algemeen	5
1.1.1	Regel over gebruik deze algemene praktijkrichtlijn:	5
1.2	Aquo	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
1.3	Leeswijzer	5
2	Aquo Domeintabellen	6
2.1	Wat is een domeintabel	6
2.2	Wat is een Aquo Domeintabel	6
2.2.1	Regels voor het opnemen van een domeintabel:	6
2.3	Typen Aquo Domeintabellen	7
2.4	Beheer Aquo Domeintabellen	7
2.4.1	Regel voor het indienen of wijzigen op domeintabellen	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
3	Domeinwaarden in Aquo Domeintabellen	7
3.1	Opname van domeinwaarden	8
3.1.1	Regels voor het opnemen van domeinwaarden:	8
3.2	Groepen domeinwaarden	8
3.3	Vervallen domeinwaarden	8
4	Specificaties Aquo Domeintabellen	9
4.1	Opbouw van een Aquo Domeintabel	9
4.2	Toegestane tekens	9
4.2.1	Regels voor toegestane tekens	9
4.3	Naamgeving van een Aquo Domeintabel	10
4.3.1	Regels voor de naamgeving van een Domeintabel	10
4.4	De kolom ID	13
4.4.1	Regels voor het gebruik van de ID:	14
4.5	De kolom Code	14
4.5.1	Regels voor het maken van een code met betrekking van de kolom Code:	14
4.6	De kolom Omschrijving	15
4.6.1	Regels en of schrijfwijze-eisen voor de kolom Omschrijving:	15
4.7	De kolom Groep	16
4.7.1	Regels voor het gebruik van de kolom Groep:	16
4.8	De kolom Begin_geldigheid	16
4.8.1	Regel schrijfwijze datum	16
4.9	De kolom Eind_geldigheid	16
4.9.1	Regels schrijfwijze datum	16
4.10	De kolom Status	16
4.10.1	Regels voor gebruik kolom Status	16
4.11	De kolom Gerelateerd	17
	Bijlage 1 coderingsregels en/of schrijfwijze-eisen voor specifieke domeintabellen (niet zijnde domeintabellen IM Metingen, zie voor domeintabellen IM-Metingen de praktijkrichtlijn domeintabellen IM Metingen)	18
1.a	Domeintabel Waterketen_funcionaam	18

1 Inleiding

1.1 Algemeen

Het doel van dit document is het bieden van inzicht in de achtergrond en de algemene specificaties van domeintabellen die behoren tot de Aquo-standaard, kortweg Aquo Domeintabellen. Het document is richtinggevend voor zowel de gebruikers als de beheerders van de Aquo Domeintabellen (waardenlijsten).

De eisen die worden gesteld aan de Aquo Domeintabellen zijn in dit document opgenomen als regel(s) passend onder het betreffende hoofdstuk. Behalve eisen zijn er ook aandachtspunten. De aandachtspunten worden voorafgegaan door de tekst "N.B." of zijn opgenomen in de kolommen "Opmerkingen" van de tabellen.

Voor Aquo Domeintabellen die specifiek voor IM-Metingen zijn, zijn de specifieke eisen opgenomen in een aparte praktijkrichtlijn namelijk "Praktijkrichtlijn domeintabellen IM-Metingen"

1.1.1 Regel over gebruik deze algemene praktijkrichtlijn:

1. Bij het gebruik en beheer van Aquo Domeintabellen zijn de regels in deze algemene praktijkrichtlijn richtinggevend tenzij er voor een domeintabel andere regels zijn benoemd in een specifieke praktijkrichtlijn.

Opmerking: Op bestaande domeintabellen zijn de regels in deze praktijkrichtlijn niet altijd van toepassing. Dit komt doordat domeintabellen historisch op een bepaalde manier gegroeid zijn. Bij de ontwikkeling van nieuwe domeintabellen worden de regels zoveel mogelijk toegepast.

N.B. Controleer bij gebruik van dit document of het de nieuwste versie betreft. Raadpleeg www.aquo.nl voor de meest recente versie.

1.2 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 bevat een toelichting op *Aquo Domeintabellen* in het algemeen en in het bijzonder.

Hoofdstuk 3 gaat over de *Domeinwaarden in Aquo Domeintabellen*.

Hoofdstuk 4 gaat over de *Specificaties Aquo Domeintabellen*.

2 Aquo Domeintabellen

2.1 Wat is een domeintabel

Wanneer in informatiesystemen en uitwisselbestanden vooraf gedefinieerde lijstjes wenselijk zijn, wordt gebruik gemaakt van domeintabellen.

Binnen de gegevensmodellering spelen domeintabellen een centrale rol. Een domeintabel is hierbij een reeks met voorkomende waarden (zie verder bij 2.3 Typen domeintabellen). Bij een gegevenselement (attribuut of kenmerk) kan verwezen worden naar een bepaalde domeintabel. Hiermee worden de waarden die dat gegevenselement aan kan nemen beperkt tot de waarden uit die domeintabel. Dit worden ook wel domeinwaarden genoemd.

Een eenvoudig voorbeeld van een domeintabel is een lijst met basiskleuren: “Rood”, “Groen” en “Blauw”. Vaak wordt de domeinwaarden hierbij ook gecodeerd zodat deze domeintabel er als volgt uit kan zien:

Tabel 1

Code	Omschrijving
B	Blauw
G	Groen
R	Rood

Codering van veelgebruikte domeinwaarden kan de invoer en opslag van domeinwaarden bij gegevenselementen vereenvoudigen. Een code hoeft echter niet betekenisvol te zijn. In bovenstaande domeintabel zou voor Blauw ook de code “1”, voor Groen de code “2” enz. gehanteerd kunnen worden.

2.2 Wat is een Aquo Domeintabel

Een Aquo Domeintabel is een domeintabel die behoort tot de Aquo-standaard (zie www.aquo.nl).

Actuele domeintabellen staan [hier](#). Vervallene domeintabellen staan [hier](#).

Er zijn regels voor het opnemen van een domeintabel in de Aquo-standaard. Zie onderstaande overzicht.

2.2.1 Regels voor het opnemen van een domeintabel:

1. Een Aquo Domeintabel speelt een rol bij de standaardisatie van gegevensopslag en/of – uitwisseling in het waterbeheer.
2. Domeintabellen hebben een definitie die zo precies mogelijk is gedefinieerd
Opmerking: Binnen bepaalde domeintabellen hebben we een groepsindeling om het aantal domeintabellen te beperken, zie paragraaf 3.2.
3. Iedere domeintabel dient van een duidelijke beschrijving van het doel / scope van de domeintabel te zijn voorzien. Het bereik van een domeintabel moet gedocumenteerd zijn
4. Geen domeintabel opnemen die een exacte kopie is van een lijst die ergens anders wordt beheerd
Opmerking: Handelsregister Kamer van Koophandel
5. Als de domeinwaarden ergens anders worden beheerd maar een subset is, dan wel opnemen
Opmerking: Lijst gemeentes in domeintabel Waterbeheerder

6. Geen domeintabel opnemen die beperkt is tot twee domeinwaarden en eigenlijk een booleaanse waarde aanduiden; dit dient opgelost te worden in de modellering (tenzij het uitwisselformaat booleaanse waarden niet ondersteund).
Opmerking: Ja/Nee, Ondergronds/Bovengronds
7. Geen domeintabel opnemen als de domeinwaarden feitelijk getalswaarden betreffen, en die geen zinvolle klasseaanduiding weergeven. Uitzondering zijn die klassen welke zijn opgenomen in wet- of regelgeving dan wel normen.
Opmerking: Domein Druk: 1 bar/1,5 bar/2 bar/ .. enz.
8. Geen domeintabel opnemen met incomplete, twijfelachtige, of inconsistente inhoud.
Opmerking: IHW stuurt hier actief op, bij afwijkingen wordt dit gemotiveerd.

2.3 Typen domeintabellen

De nieuwe NEN-3610:2021 hanteert (conform het Metamodel voor Informatie Modellering – MIM) de volgende typen domeintabellen:

- Enummeratie: een waardelijst waarin de mogelijke waarden limitatief zijn opgesomd.
- Codelijst: een uitbreidbare waardelijst waarvan de mogelijke waarden niet limitatief zijn opgesomd.
- Referentielijst: een uitbreidbare waardelijst waarvan naast de waarde ook andere kenmerken opgenomen kunnen worden die in aanvulling op de waarde relevant zijn om te benoemen in het informatiemodel.

Voor de Aquo-standaard gebruiken we alleen het type Referentielijst.

2.4 Beheer Aquo Domeintabellen

Aquo Domeintabellen worden beheerd door het Informatiehuis Water (IHW). In de Aquo Domeintabellen is te zien welke domeinwaarden in een domeintabel zijn opgenomen. Daarnaast is achtergrondinformatie over de domeintabellen vastgelegd, zoals de definitie en opbouw van een domeintabel.

N.B. IHW en SIKB beheren gezamenlijk het informatiemodel IM Metingen. Dat geldt ook voor de domeintabellen die worden gebruikt in IM Metingen. IHW voert het operationele beheer uit op die domeintabellen. Die domeintabellen moeten ook voldoen aan de regels uit deze praktijkrichtlijn. Het hoofdstuk “*Vervallen domeinwaarden*” bevat de IHW-werkwijze t.a.v. vervallen domeinwaarden.

Voor het indienen van een [wijzigingsverzoek](#) op Aquo Domeintabellen kunt u contact opnemen met IHW.

2.5 Raadplegen domeintabellen

De Aquo Domeintabellen kunnen worden geraadpleegd via de Aquo Wiki www.aquo.nl >> Domeintabellen. Hier zijn ze te downloaden. Daarnaast heeft de Aquo Wiki een voorziening om de domeintabellen en haar domeinwaarden via een API call op te vragen.

U kunt gebruik maken van deze API call om uw eigen domeintabellen automatisch te synchroniseren met de Aquo Domeintabellen. Zo weet u zeker dat u altijd de juiste domeinwaarden gebruikt. Voor meer informatie, zie [programmeer voorbeelden op de Aquo Wiki](#).

3 Domeinwaarden in Aquo Domeintabellen

Domeinwaarden zijn waarden uit een domeintabel. Dit hoofdstuk gaat over de domeinwaarden in Aquo Domeintabellen. In de wiki zijn domeinwaarden via een relatie gekoppeld aan de domeintabel.

3.1 Opname van domeinwaarden

Niet iedere denkbare domeinwaarde wordt opgenomen in een Aquo Domeintabel. Er zijn regels voor het al dan niet opnemen van domeinwaarden in Aquo Domeintabellen. In de huidige domeintabellen wordt niet altijd voldaan aan onderstaande regels, bij opname van nieuwe waarden worden deze zo veel mogelijk toegepast. Zie onderstaande tabel.

3.1.1 Regels voor het opnemen van domeinwaarden:

1. Waarden die niet binnen de scope van een Aquo Domeintabel passen worden daar niet in opgenomen.
Opmerking: De scope van een Aquo Domeintabel: de definitie van een domeintabel en eventuele toelichting (zie hoofdstuk 2.2). Per domeintabel zijn eventuele bijzonderheden ten aanzien van de inhoud (scope) in de specifieke praktijkrichtlijn opgenomen.
2. Iedere domeinwaarde dient een eenduidige definitie te hebben.
Opmerking: Dit kan door het opnemen van een definitie in Aquo Begrippen, maar ook door bijvoorbeeld een verwijzing naar een externe bron zoals de Chemical Abstract Service (CAS) voor chemische stoffen of de literatuur voor taxa/organismen (TWN, Taxa Waterbeheer Nederland)
Tenzij het een triviale term betreft, kijk dan bijvoorbeeld in de Van Dale.
3. Er worden geen synoniemen van andere domeinwaarden opgenomen in Aquo Domeintabellen.
Opmerking: Synoniemen kunnen worden opgenomen in Aquo Begrippen.
4. Technische oplossingen zoals 'Onbekend', 'Overig' en 'Niet van toepassing' zijn geen geldige domeinwaarden en daarmee geen onderdeel van een domeintabel.
Opmerking: Technische oplossingen horen uiteraard wel thuis in een informatiesysteem. De waarde 'Onbekend' kan daarbij het beste worden opgelost door de zogenaamde 'void' waarden uit de NEN3610:2011 toe te passen; hiermee wordt de reden van het onbekend zijn nader verklaard.
5. Domeinwaarden sluiten zoveel mogelijk aan op en wijken niet af van bestaande wet-, norm en regelgeving.
Opmerking: Bijvoorbeeld NEN-normen bij waardebepalingsmethodes en eenheden volgens SI-stelsel

3.2 Groepen domeinwaarden

In sommige domeintabellen is een onderverdeling gemaakt van de domeinwaarden. De betreffende domeintabellen bevatten de kolom Groep. Een "groep" is een verzameling domeinwaarden die tot hetzelfde type behoren. Een groep zou in feite ook een aparte domeintabel kunnen zijn. Het is een ontwerpkeuze geweest om meerdere typen domeinwaarden in een domeintabel op te nemen. Zie bijvoorbeeld de domeintabel Hoedanigheid.

Zie de te gebruiken regels in hoofdstuk 4.7 De kolom Groep

3.3 Vervallen domeinwaarden

Binnen het beheer van domeintabellen worden soms voorstellen gedaan om domeinwaarden te 'verwijderen'. Deze terminologie is een overblijfsel uit het verleden waarbij binnen de Aquo-standaard daadwerkelijk domeinwaarden uit domeintabellen werden 'verwijderd'. Het beheermechanisme verwijdert niets, er wordt gesproken van het beëindigen van de geldigheid van een domeinwaarde. Alle vervallen (Einde geldigheid) domeinwaarden zijn altijd terug te vinden in de domeintabel onder de status "Vervallen".

De geldigheid van domeinwaarden wordt bepaald door een begin- en einddatum van geldigheid. **Let wel in de domeintabel Biotaxon (IM-Metingen) geldt de geldigheid vanaf de "TWN-mutatiedatum"**. Vervallen domeinwaarden kunnen nog wel gebruikt worden indien er overeenstemming over is tussen de uitwisselende partijen.

4 Specificaties Aquo Domeintabellen

Dit hoofdstuk bevat de algemene specificaties van Aquo Domeintabellen.

Voor de samenstelling van de naam van een domeintabel, en de waarden in de diverse kolommen van een domeintabel, worden de regels in de onderstaande paragrafen zoveel mogelijk gevolgd.

Coderingsregels en/of schrijfwijze eisen voor de domeintabellen die gebruikt worden in het informatiemodel Metingen (IM Metingen) zijn opgenomen in de "praktijkrichtlijn domeintabellen IM Metingen" (zie www.aquo.nl). De daarbij behorende bijlage A zijn uitzonderingen op de coderingsregels en/of schrijfwijze-eisen voor overige specifieke domeintabellen opgenomen.

Specifieke coderingsregels en/of schrijfwijze-eisen gaan voor de algemene regels zoals beschreven in dit document.

4.1 Opbouw van een Aquo Domeintabel

De standaard opbouw van een Aquo Domeintabel bestaat uit acht kolommen, namelijk ID, Code, Omschrijving, Groep, Begin geldigheid, Eind geldigheid, Status en Gerelateerd.

In dit hoofdstuk zijn de algemene coderingsregels en/of schrijfwijze-eisen met betrekking tot de kolommen opgenomen.

De kolommen Begin geldigheid en Eind geldigheid bevatten de begin- respectievelijk einddatum van de geldigheid van de domeinwaarde. De combinatie van ID, Code, Omschrijving en eventuele andere kolommen zijn geldig vanaf de vermelde begintdatum, tot en met de vermelde einddatum.

Een Aquo Domeintabel kan meer of minder en andere kolommen (velden) hebben dan de standaard kolommen. Zie hiervoor in de wiki de metadata informatie bij de domeintabel en evt. de praktijkrichtlijn domeintabellen IM-Metingen. Tevens staat bij de toelichting de specificaties per kolom (veld).

4.2 Toegestane tekens

De binnen de Aquo-standaard, dus ook voor de domeintabellen, gebruikte tekenset is de Unicode MES-2, UTF-8 karakterset.

Voor bepaalde tabellen kunnen specifieke regels van toepassing zijn op het gebruik van tekens en de schrijfwijze van domeinwaarden. Die regels worden opgenomen in de desbetreffende tabelspecifieke praktijkrichtlijnen.

4.2.1 Regels voor toegestane tekens

1. Gebruik absoluut geen pipe (|) of puntkomma (;) of dubbele quotes (").

Opmerking: De "|" kan NIET gebruikt worden binnen de Aquo-wiki, de ";" is een scheidingsteken tussen de kolommen en de " geeft de gegevens weer binnen een tekst-string

2. Vermijd zoveel mogelijk specifieke tekens. Zoals bv % teken in hyperlinks als aanduiding van een speciaal teken in de hyperlink zelf. De tekens &, < en > vragen in xml een speciale codering.

Opmerking: dit kan problemen veroorzaken in diverse tekst of excel verwerking.

4.3 Naamgeving van een Aquo Domeintabel

De regels die van toepassing zijn op de naamgeving van Aquo Domeintabellen zijn opgenomen in de onderstaande regels. De bijbehorende tabel 2 heeft betrekking op het gebruik van een aantal specifieke termen.

NB: niet alle Aquo Domeintabellen voldoen aan de hier genoemde regels. Afgesproken is om bestaande namen niet te wijzigen. Op nieuwe domeintabellen worden de regels zoveel mogelijk toegepast.

4.3.1 Regels voor de naamgeving van een Domeintabel

1. Zelfstandige naamwoorden **worden gescheiden aangegeven door UpperCamelCase**
Voorbeeld: BoomvakdeelEindbeeld
opmerking: Per 1-1-2021 is de Aquo-wiki in gebruik genomen en deze geeft problemen met " ", vandaar dat alle domeintabelnamen voortaan met UpperCamelCase wordt aangemaakt.
Zie ook opmerking bovenaan deze paragraaf.
2. Alleen een aanduiding van een indeling (Soort, Toestand, Type etc. zie in onderstaande tabel 2) opnemen als de domeintabel deze indeling bevat
Opmerking: Geen 'Breuksteen_soort' maar 'BreuksteenGewichtlengteklasse'
3. De naam van de domeintabel moet uniek zijn
4. De naam van een domeintabel bestaat uit maximaal 60 tekens
5. De naam van een domeintabel begint altijd met Hoofdletter, dan kleine letters.
6. In de naam van een domeintabel komt geen spatie voor.
7. De naam van een domeintabel geeft aan welke domeinwaarden in de tabel staan.
Opm/voorb: Geen 'Perceel_index_letters' maar 'KadastraalPerceelSoort'
8. De naam van een domeintabel is eenduidig over verschillende werkvelden heen.
Opm/voorb: Geen 'Hoofd_soort', maar 'ProfielverdedigingKusthoofdSoort'
9. De naam van een domeintabel moet niet specifiek zijn dan de inhoud.
Opmerking: Een domeinbereik 'Goed/Matig/Slecht/Zeer slecht' heet niet 'DrainerendeWerking' maar bijv. Kwaliteitsoordeel.
10. De naam van een domeintabel is enkelvoudig. Geen meervoud in gebruikte termen, tenzij de term/naam hierdoor een andere betekenis krijgt
Opm/voorb: Wel 'HeffingWaarderingOmstandigheden', maar geen 'Aandrijvingssoorten_voor_gemalen'
11. De naam van een domeintabel bevat termen die ook in de definities van de domeintabel voorkomen.
Opm/voorb: Definitie van domein 'Lichtsoorten' is 'Beschrijving van de functie van het licht'. Dus naam wordt 'VaarwegLichtfunctie'
12. De naam van een domeintabel bevat alleen zelfstandige en bijvoeglijke naamwoorden, tenzij de naam hierdoor een andere betekenis krijgt. Dus geen voorzetsels.
Opm/voorb: Geen 'Materiaal_voor_gordingen', maar 'GordingMateriaal'
13. Geen aanduiding van een indeling (Soort, Toestand, Type etc.) hanteren als deze overbodig is in de naamgeving
Opmerking: 'BoringLegenda' is duidelijk, 'BoringLegendatype' heeft geen meerwaarde
14. Als de tabelnaam eigenschap met de term '-heid' betreft, dan hoeft hier geen verdere indeling achter. '-heid' is immers een achtervoegsel dat een 'toestand' aanduidt.
Voorbeeld: Weersgesteldheid
15. Geen kwantiteits- of kwaliteitsaanduidingen van de termen in de naamgeving
Opm/voorb: Geen 'Mate_van_doorspoelbaarheid' maar 'Doorspoelbaarheid'
16. De naam van een domeintabel is van voor naar achteren hiërarchisch opgebouwd. (geografische)Object waarvoor de domeintabel gebruikt kan worden staat zo veel mogelijk vooraan. Globale volgorde wordt dan Werkveld, Object, Deelobject, Eigenschap, Indeling (alles optioneel).
Voorbeeld: Waterketen_functienaam >> CC: WaterketenFunctienaam

17. Als een bijvoeglijk naamwoord voor een zelfstandig naamwoord moet staan, dan geen underscore daartussen toepassen, maar dit zelfstandige naamwoord met een hoofdletter laten beginnen

[CamelCase].

Voorbeeld: GeografischeSchaal

18. **Ook als het bijvoeglijk naamwoord een specialisatie is van het object, dan een hoofdletter gebruiken**

zoals in bovenstaande regels, Plaats het bijvoeglijknaamwoord achter het zelfstandig naamwoord.

Opm/voorb: Zodoende komen domeintabellen die betrekking hebben op hetzelfde onderwerp alfabetisch onder elkaar te staan. Niet BeweegbareBrug_soort en VasteBrug_soort maar BrugBeweegbaarSoort en BrugVastSoort

Onderstaande tabel met regels wanneer de opbouw van domeintabelnamen een onderverdeling /aanduiding van indeling bevat, zoals type of klasse. En nog meer als een specifieke aanduiding in een naam van een Domeintabel hoort. Wanneer het ene te gebruiken of het andere. De regels zijn in onderstaande tabel doorgeteld van uit de voorgaande regels in dit hoofdstuk

Tabel 2

onderverdeling	Definitie	vervolg Regels van dit hoofdstuk 4.3.1	Voorbeeld
categorie	zie klasse in de Aquo Begrippen	<p>19. Pas de term categorie niet toe als gebruik kan worden gemaakt van de term klasse, zie klasse.</p> <p>20. Pas de term categorie toe als die expliciet gehanteerd wordt in een referentiedocument waarin een classificatie leidt tot een indeling met categorieën. Het domein bevat dan alleen deze categorieën.</p> <p>Aanbevolen wordt om de naam van de categorie te laten terugkomen in de naam van de domeintabel.</p> <p>21. Pas de term categorie toe als die gebruikt wordt in deelbereiken die hun oorsprong hebben in spreektaal.</p>	<p>KRWWaterlichaamC ategorie</p> <p>WaterkeringCategori e</p>
classificatie	(wikipedia) De activiteiten die leiden tot een classificatiesysteem: een indeling van verschijnselen, objecten of processen in groepen op grond van overeenkomst of verwantschap in eigenschappen of kenmerken. Daarnaast verstaat men onder classificatie het resultaat van die activiteiten: het	22. Gebruik niet de term classificatie maar de term klasse (of evt. categorie)	nvt

onderverdeling	Definitie	vervolg Regels van dit hoofdstuk 4.3.1	Voorbeeld
	classificatiesysteem.		
klasse	(wikipedia) Een onderdeel van een classificatie.	<p>23. Gebruik de term klasse als die expliciet gehanteerd wordt in een referentiedocument waarin een classificatie leidt tot een - eindige - indeling met klassen. Het domein bevat dan alleen deze klassen.</p> <p>24. Gebruik de term klasse als de domeinwaarden betrekking hebben op deelbereiken van numerieke waarden. De domeinwaarden vormen samen het gehele bereik zonder gaten en zonder overlap.</p> <p>25. Gebruik de term klasse als de domeinwaarden betrekking hebben op deelbereiken die hun oorsprong hebben in spreektaal. Meestal is er dan sprake van impliciet gedefinieerde deelbereiken (bijvoorbeeld laag/middel/ hoog) op basis van een historische classificatie.</p>	<p>RecreatievaartKlasse</p> <p>BoomhoogteKlasse</p>
soort	(wiktionary) Een groep objecten of biotaxa die een bepaald aantal kenmerken gemeenschappelijk heeft en zich daarin onderscheidt van overeenkomstige groepen.	26. Gebruik de term soort als de domeinwaarden zijn ingedeeld conform de definitie van de term soort.	BodemlaagSoort' en 'Grondsoort'
aard	nvt	27. Gebruik de term aard niet. Eventueel vervangen door 'soort' of andere indelingsterm	Geen 'AardVerkeersongeval', maar 'VerkeersongevalSoort'
type	<p>Indeling naar één kenmerk van een object soort dat betrekking heeft op een handeling</p> <p>Toelichting. Een 'handeling' is zichtbaar doordat het als zelfstandig naamwoord is afgeleid van een werkwoord. Bijvoorbeeld 'zuivering' van 'zuiveren', en 'beheer' van 'beheren'</p>	<p>28. Gebruik de term type als de domeinwaarden zijn ingedeeld conform de definitie van de term type.</p> <p>29. Gebruik de term type als de indeling van de domeinwaarden geen zuivere indeling van soorten is / kan zijn.</p>	<p>PeilschaalbevestigingsType, GroenonderhoudType</p> <p>'RijstrookType' met 'Linker rijstrook/Rechter rijstrook/Gehele rijbaan'</p>
vorm	nvt	30. Gebruik de term vorm niet. Eventueel vervangen door 'type' of andere indelingsterm	Geen 'GrasBeheervorm', maar

onderverdeling	Definitie	vervolg Regels van dit hoofdstuk 4.3.1	Voorbeeld
			'GrasBeheertype'
wijze	zie ook methode	31. Gebruik de term wijze niet, tenzij in de betekenis 'de manier waarop op', maar weer niet verwijst naar een 'methode'. Anders vervangen door 'type' of andere indelingsterm	Geen 'Afsluitwijzen', maar 'KunstwerkAfsluitType'
methode	Denk-en werkwijze die wordt gevolgd bij het oplossen van een wetenschappelijk probleem of van een praktijkprobleem Toelichting. Een methode kan weer leiden tot een indeling	32. Gebruik de term methode als de domeinwaarden zijn ingedeeld conform de definitie van de term methode.	KleiBeoordelingsmethode
status	(onbekend:) Stand van zaken van een proces; fase	33. Gebruik de term status als de domeinwaarden zijn ingedeeld conform de definitie van de term status.	EcologischeVerbindingszoneStatus
staat	zie status	34. Gebruik de term staat niet. Eventueel vervangen door 'status'	Geen 'HechtingStaat', maar 'HechtingStatus'
toestand	(wiktionary) Het geheel van omstandigheden waarin iets of iemand zich bevindt.	35. Gebruik de term toestand als de domeinwaarden zijn ingedeeld conform de definitie van de term toestand.	VerkeersbordOnderhoudstoestand
functie	Het doel dat een object heeft binnen een geheel.	36. Gebruik de term functie als de domeinwaarden zijn ingedeeld conform de definitie van de term functie.	BellenschermFunctie
materiaal	De grondstof waarmee het object is gemaakt.	37. Gebruik de term materiaal als de domeinwaarden zijn ingedeeld conform de definitie van de term materiaal.	DrainageMateriaal

4.4 De kolom ID

De kolom ID (een afkorting van het Engelse IDentification) bevat het technisch identificerende kenmerk van een domeinwaarde.

Een ID is uniek. Echter er kunnen, als gevolg van wijzigingen op het record, in de domeintabel wel meerdere versies met dezelfde ID van het record voorkomen. Alleen de laatste versie van het record heeft als status Geldig, eerdere versies hebben de status Vervallen. De begin- en einddatum van het record geven de versie weer. In de meeste gevallen zal de einddatum van de oude versie gevolgd worden door de begindatum van de nieuwe versie. Echter dit is niet verplicht. Een domeinwaarde die Vervallen verklaard is, kan op een later moment weer in gebruik genomen worden. In dat geval zal er een bepaalde periode zijn waarin het ID niet gebruikt mag worden in de uitwisseling. Het betreft een, numerieke, sleutel waarop geen coderingsregels en/of schrijfwijze-eisen van

toepassing zijn. Het ID is een zogenaamde seriële integer waarbij nieuwe waarde het eerstvolgende gehele getal toebedeeld krijgen na de laatst toegevoegde waarde / ID.

4.4.1 Regels voor het gebruik van de ID:

1. Een ID is uniek over alle geldige domeinwaarden binnen één domeintabel.
2. Er mag geen ID worden gebruikt die al in gebruik is of ooit was ('Vervallen') bij een domeinwaarde met een andere betekenis.

N.B. Het ID is de sleutel in het XML-uitwisselformaat.

4.5 De kolom Code

Een code wordt primair toegepast als identificerend kenmerk van een domeinwaarde. Een code kan betekenisvol zijn, maar is dat in veel gevallen niet. Hij onderscheidt zich door die betekenis van het ID, dat alleen een technisch identificerend kenmerk van een domeinwaarde is en verder nooit een betekenis heeft. Een code is uniek. Echter er kunnen, als gevolg van wijzigingen op het record, in de domeintabel wel meerdere versies met dezelfde Code van het record voorkomen. Alleen de laatste versie van het record heeft als status Geldig, eerdere versies hebben de status Vervallen. De begin- en einddatum van het record geven de versie weer. In de meeste gevallen zal de einddatum van de oude versie gevolgd worden door de begindatum van de nieuwe versie. Echter dit is niet verplicht. Een domeinwaarde die Vervallen verklaard is, kan op een later moment weer in gebruik genomen worden. In dat geval zal er een bepaalde periode zijn waarin de Code niet gebruikt mag worden in de uitwisseling. Coderingsregels met betrekking tot de kolom Code in Aquo Domeintabellen staan in onderstaande tabel.

N.B.: Eenmaal uitgereikte codes worden in principe niet meer aangepast ook al zijn de coderingsregels foutief toegepast. Dit om de hoeveelheid wijzigingen in informatiesystemen te beperken. Hierdoor blijven een aantal domeintabellen betekenisloze codes bevatten.

N.B. De Code is de sleutel in het CSV-uitwisselformaat.

4.5.1 Regels voor het maken van een code met betrekking van de kolom Code:

1. Indien er specifieke coderingsregels en / of schrijfwijze-eisen zijn voor een domeintabel (zie desbetreffende praktijkrichtlijn) dan gaan deze vóór de algemene coderingsregels. Indien er bij een domeintabel geen aparte coderingsregels en/of schrijfwijze-eisen zijn benoemd voor de kolom Code worden de algemene coderingsregels onverkort toegepast.
2. Er mag geen code worden gebruikt die al in gebruik is of ooit was ('Vervallen') bij een domeinwaarde met een andere betekenis.
3. Een code moet uniek zijn binnen de domeintabel.
4. Als code wordt een algemeen geldende afkorting gehanteerd. Indien er geen algemene afkorting bestaat, geldt de volgende regel
5. Deze regel wordt gehanteerd om een code te vormen: de eerste lettergreep van de naam, met de eerste letter van iedere volgende lettergreep en de laatste letter van de naam, vormen samen de code.
 - a) Gehanteerd worden de letters van het alfabet. Voor de codering worden hoofdletters gebruikt. De uit twee karakters bestaande IJ wordt behandeld hierbij als één letter! Voorbeeld: OVERIJSSEL = OVIJSL.
 - b) Indien de naam uit meerdere woorden bestaat worden de woorden als lettergrepen gezien voor wat betreft het maken van de code. Voorbeeld: HOUTRIB ZUID = HOUTRZD.

- c) Indien een code gelijk wordt aan een al bestaande code in dezelfde tabel, wordt er een (volg)nummer toegevoegd, te beginnen bij 02. Bijvoorbeeld:

Code	Omschrijving
22C4oxC2oxC2	2-(2-butoxyethoxy)ethanol
22C4oxC2ox02	2-(2-butoxyethoxy)ethylacetaat

Ter info: deze regel heeft de bijnaam 'Russische codering'

- De codering bestaat uit maximaal 12 tekens. Past de gevormde afgekorte code niet, dan wordt de code afgekapt (van achteren).
- Het gedeelte van de omschrijving dat achteraan tussen haakjes staat wordt niet gecodeerd.
- De spellingsregels zoals deze voorgeschreven worden in de 'Woordenlijst Nederlandse taal' (de uitgave vigerend ten tijde van ontwerp of wijziging van de codering) dienen als uitgangspunt bij het vaststellen van de codering.
- Indien er in één keer meerdere codes gevormd moeten worden welke alleen door een volgnummer onderscheiden kunnen worden, wordt direct begonnen met het toekennen van volgnummers. De eerste code begint dus gelijk met 01 als de domeintabel naar verwachting maximaal 99 waarden zal bevatten.
- Tussenvoegsels worden alleen in de code opgenomen als ze essentieel zijn voor de naam.

4.6 De kolom Omschrijving

De kolom Omschrijving is de weergave van de domeinwaarde in spreek- of schrijftaal. Een omschrijving is altijd uniek over alle domeinwaarden binnen één domeintabel. Echter er kunnen, als gevolg van wijzigingen op een record, in de domeintabel wel meerdere versies met dezelfde Omschrijving van het record voorkomen. Alleen de laatste versie van het record heeft als status Geldig en is op het moment geldig, eerdere versies hebben de status Vervallen.

Voor de kolom Omschrijving is een aantal coderingsregels en/of schrijfwijze-eisen van toepassing. Zie onderstaande tabel.

4.6.1 Regels en of schrijfwijze-eisen voor de kolom Omschrijving:

- Indien er specifieke coderingsregels en / of schrijfwijze-eisen zijn voor de kolom Omschrijving van een domeintabel (zie desbetreffende praktijkrichtlijn) dan gaan deze vóór de algemene coderingsregels.
Indien er bij een domeintabel geen aparte coderingsregels en/of schrijfwijze-eisen zijn benoemd voor de kolom Omschrijving worden de algemene coderingsregels onverkort toegepast.
- Een omschrijving moet uniek zijn binnen de domeintabel.
- De eerste letter van de omschrijving is een hoofdletter en de eerste letter van een naam is een hoofdletter. Andere woorden zijn geheel in kleine letters. Uitzonderingen hierop zijn de afkortingen welke in de omschrijving zijn opgenomen. Deze worden geheel in hoofdletters geschreven.
- In de omschrijving moet zoveel mogelijk gebruik gemaakt worden van gehele woorden. Afkortingen dienen alleen gebruikt te worden daar waar het noodzakelijk is om binnen het toegestane aantal karakters toch een logische en leesbare omschrijving te verkrijgen. In het geval er afkortingen gebruikt worden dienen de punten, welke de afkorting afsluiten weggelaten te worden.
- Voor omschrijvingen worden bij voorkeur de volgende tekens gebruikt:
 - A .. Z
 - a .. z
 - 0 .. 9
 - [spatie]

Opmerking: Het gebruik van speciale tekens wordt afgeraden omdat deze vaak in een Aquo-uitwisselformaat om een speciale codering vragen of in informatiesystemen een eigen betekenis hebben. Zie paragraaf 4.2.

6. Indien een instantie met een oorspronkelijke buitenlandse naam (en code) wordt aangeboden en is goedgekeurd om toe te voegen aan de standaard, dan wordt deze in de oorspronkelijke naam toegevoegd aan de Aquo- domeintabel

Voorbeeld: in de tabel Meetinstantie of CertificeringsCode

4.7 De kolom Groep

De kolom Groep wordt gebruikt om de domeinwaarden onder te verdelen. Dit wordt niet in elke domeintabel gebruikt/gevuld.

Van sommige groepsnamen is dit enkel ter verduidelijking als hulpmiddel waar een domeinwaarde nou bij onderverdeeld wordt, maar in sommige gevallen worden de groepsnaam specifiek gebruikt bij de uitwisseling. Zie bv de domeintabel Parameter, Hoedanigheid of BiologischKenmerk

4.7.1 Regels voor het gebruik van de kolom Groep

1. Een Groepsnaam begint met een hoofdletter.
2. De groepsnaam moet precies gelijk zijn aan de groepsnaam als deze specifiek voor de uitwisseling wordt gebruikt

Voorbeeld: De domeintabel Parameter, Hoedanigheid of BiologischKenmerk

4.8 De kolom Begin_geldigheid

Deze datum-waarde wordt ingevuld de dag na het moment van toevoegen of wijzigen. Vanaf die dag is de waarde geldig.

4.8.1 Regel schrijfwijze datum

1. Datum opmaak jjjj/mm/dd

4.9 De kolom Eind_geldigheid

Deze datum-waarde wordt ingevuld als een domeinwaarde is vervallen. (Zie hoofdstuk 3.3 Vervallen domeinwaarden).

4.9.1 Regels schrijfwijze datum

1. Datum opmaak jjjj/mm/dd
2. Default waarde van een nieuw aangemaakte domeinwaarde is 2100/01/01, deze wordt in een actuele domeintabel niet getoond (maar is er wel aanwezig als je specifiek de waarden inziet)

4.10 De kolom Status

De kolom status wordt afgeleid van de datum Begin geldigheid en Eind geldigheid.

4.10.1 Regels voor gebruik kolom Status

Er zijn 3 mogelijkheden:

1. **Geldig:** Is een geldige waarde. Bij het opvragen van de domeinwaarde op de dag van vandaag, dan valt die dag tussen de datum Begin geldigheid en de Eind geldigheid.
2. **Vervallen:** Is een "vervallen" waarde. Bij het opvragen van de domeinwaarde op de dag van vandaag, dan is de datum Eind geldigheid verstreken.

3. Concept: Wanneer de datum Begin geldigheid (en uiteraard datum Eind geldigheid) van de domeinwaarde in de toekomst ligt.

Opmerking: Concept komt niet voor op www.aquo.nl. Dit komt alleen voor in de beheeromgeving (test.(redactie.)aquo.nl en acceptatie.(redactie.)aquo.nl).

4.11 De kolom Gerelateerd

Deze kolom wordt gebruikt als de domeinwaarde ook als begrip voorkomt in de Aquo Begrippen.

Dit is een doorklikbare waarde, zodat men naar de definitie van de term wordt geleid. Dan wordt de relatie naar het begrip gelegd.

>> kortom hier wordt naar “gelinked”

Bijlage 1 coderingsregels en/of schrijfwijze-eisen voor specifieke domeintabellen (niet zijnde domeintabellen IM Metingen, zie voor domeintabellen IM-Metingen de praktijkrichtlijn domeintabellen IM Metingen)

1.a Domeintabel Waterketen_functienaam

Voor de codering van termen uit de afvalwaterketen in de NCS-standaard (Naam, Code, Symbool) werd een methode gevolgd, die ontwikkeld werd door de projectgroep NCS. Bij opname van NCS-termen in de Aquo Domeintabel Waterketen_functienaam zijn de NCS-codes overgenomen. Bij opname van nieuwe domeinwaarden in de domeintabel Waterketen_functienaam zal dezelfde coderingswijze gevolgd worden.

De coderingssystematiek van waterketenfunctienamen is anders dan de standaard Aquo-coderingswijze en wordt daarom in deze bijlage beschreven.

Deze coderingssystematiek van waterketenfunctienamen is vastgesteld door de expertgroep afvalwaterketen in haar vergadering op 11 oktober 2017.

De codes van domeinwaarden in de domeintabel Waterketen_functienaam bestaan uit drie karakters. De reden voor beperking tot drie karakters is, dat de code onderdeel uitmaakt van een bredere code in de afvalwaterzuiveringswereld, de zogenaamde TAG-code¹, die verder bestaat uit de Waterschapscode, procescode, (P&ID)bladnummer en volgnummer. Om te voorkomen dat de TAG-code te lang wordt, is de lengte van de individuele onderdelen beperkt.

Het samenstellen van de codes is afgeleid van de methode van het kadaster en gaat als volgt:

De code bestaat uit drie karakters die worden samengesteld door de 1^e letter van de woorden en lettergrepen waaruit de term bestaat. Waarbij de losse woorden gaan vóór de woorden gaan van een samengesteld begrip en die op hun beurt vóór de lettergrepen gaan. Afhankelijk van de aan/afwezigheid van losse woorden en lettergrepen doen ook nog de laatste 2 letters van de term mee.

Als de term uit 3 of meer woorden bestaat dan:

1^e letter van het 1^e woord plus 1^e letter van het 2^e woord plus 1^e letter van het 3^e woord.

Als de term uit 2 woorden bestaat dan:

1^e letter van het 1^e woord plus 1^e letter van het tweede deel (subwoord) van het 1^e woord plus 1^e letter van het 2^e woord.

Voorbeeld: schakelkast hoofdingeling: skh.

Als de term uit 1 woord bestaat met 2 of meer lettergrepen dan:

De 1^e letter van het woord plus de 1^e letter van de 2^e lettergreep plus de 1^e letter van de 3^e lettergreep.

Voorbeelden:

Vrachtauto: vat

Drainageput: dnp

Verwarmingslint: vwl

¹ TAG-code = een adresseringcode van onderdelen op een Piping and instrumentation diagram (P&ID). Een P&ID is een overzichtstekening van leidingwerk, instrumenten en installatieonderdelen in een procesinstallatie (b.v. een gemaal). Ook binnen procesbesturingssystemen wordt gebruik gemaakt van de Tag-code om onderdelen te adresseren.

Sneeuwborstel: sbt

Als de term uit 1 woord bestaat met 2 lettergrepen dan:

De 1^e letter van het woord plus de 1^e letter van de 2^e lettergreep plus de laatste letter.

Voorbeeld: auto = ato

Als de term uit 1 woord bestaat met 1 lettergreep dan:

1^e letter van het woord plus de laatste 2 letters.

Voorbeeld: tank = tnk

De op deze manier samengestelde code is niet altijd uniek. Dan zoeken we een zo goed mogelijk alternatief. Daar zijn geen verdere regels voor.

Voorbeelden:

Bronwaterput: bwp-> is al in gebruik->bwt -> is al in gebruik-> bwu

Filtraatput: ftp-> is al in gebruik-> ftt